

Návrh předběžného projektu (preliminary proposal)

Předmět výzkumu

Hodnoty a jejich vliv na status

Drobná rada: téma (předmět) výzkumu by mohlo být graficky zvýrazněno. Vaše formulace předmětu výzkumu (tématu) je vzhledem k vaší základní výzkumné otázce trochu zavádějící.

Cíl výzkumu

Výzkumů zaměřujících se na hodnotovou orientaci dětí již bylo v minulosti provedeno více (např. „hodnotová orientace...“?). Avšak vlivem mobilních telefonů na status dětí ve skupině se jich zabývá velice málo.

Výsledkem našeho výzkumu budou informace, které mohou pomoci pedagogickým pracovníkům zaměřujících se na stejnou věkovou skupinu dětí, na kterou je výzkum zacílen. Také může být přínosem rodičům dětí v tomto věku.

Cíl výzkumu je formulován dost vágně a nedostatečně. Není příliš jasné, jaký může být vědecký či praktický přínos tohoto výzkumu. Chybí také zmínka o motivaci ke zkoumání právě tohoto tématu.

Výzkumná otázka

Do jaké míry má osobní vlastnictví vliv na postavení ve skupině?

Formulace vaší výzkumné otázky by mohla být jasnější a srozumitelnější. Termín „osobní vlastnictví“ zní divně.

Odvozené otázky

Může na základě absence vlastnictví určitého předmětu dojít ke zhoršení pozice v kolektivu, v krajním případě až k vyloučení z něj?

Do jaké míry je status ovlivněn vlastnictvím?

Budou dominantní jedinci ovlivňovat názory svých spolužáků na osobní vlastnictví daného předmětu?

Pokud jste to správně pochopil, měl by být tento výzkum zaměřen na vlastnictví mobilního telefonu. Proč tedy není zmínka o něm v základní ani v odvozených výzkumných otázkách? Proč tam užíváte obecné formulace „vlastnictví (určitého předmětu)“?

Kontext tématu

Náš výzkum se zaměřuje na nový a rychle se vyvíjející fenomén – mobilní telefon – jako předmět osobního vlastnictví, majetek. Předpokládáme, že u dětí jde o významný činitel při strukturaci a hierarchizaci vztahů.

Nejde o přesně zmapovanou oblast. Mobilnímu telefonu jako symbolickému vlastnictví nebyla věnována dostatečná pozornost.

Tato část je příliš stručná a nevyhovující. Chybí jakýkoliv teoretický kontext a zmínky o souvisejících výzkumech. Poukaz na nezmapovanost tématu nestačí. Problém do jisté míry spočívá v tom, že jste si téma vymezily příliš úzce. Nicméně i tak by se dalo zahrnout do nějakého širšího sociologického kontextu (životní styl, vlastnictví, prestiž, sociální exkluze, symbolický kapitál). „Nadřazených“ témat a konceptů se nabízí celá řada. Vy zde neuvádíte žádný z nich.

Provedení výzkumu

- 1) sociometrický test
- 2) dotazníkové šetření

Kombinací těchto technik zjistíme, do jaké míry sociálně preferovaní jedinci ovlivňují názory a postoje svých spolužáků.

Dotazníkem potom zjistíme hodnotu, kterou děti mobilním telefonům připisují.

Chybí zmínka o zvolené výzkumné strategii – jaká a proč. Vy uvádíte až konkrétní techniky sběru dat. Dále – jste si jisty, že skrze vámi zvolené techniky dojdete ke zodpovězení vašich výzkumných otázek? Jak chcete měřit „zhoršení pozice v kolektivu“? Výraz „zhoršení“ sugeruje představu určitého časového úseku, během něhož se daná pozice „zhoršuje“. Vy ovšem provádíte měření pouze v jednom časovém bodě. Možné je ovšem, že jde pouze o nešikovnou formulaci. A jak si představujete měření ovlivňování názorů na vlastnictví mobilního telefonu ze strany dominantních jedinců?

Populace

Školy budou vybírány metodou náhodného výběru.

Respondenty budou děti ve věku 8 – 14 let, tzn. žáci 5. až 7. tříd základních škol a 1. a 2. ročníků osmiletých gymnázií.

Počet respondentů bude 3 000 dětí (cca 300 tříd při ideálním počtu třiceti žáků v jedné třídě).

Poněkud nepřehledný nástin zvolené zkoumané populace. Na jaké geografické území bude výzkum vztažen (celá ČR)? Jak bude probíhat cesta k respondentům, tj. proces jejich výběru? Jde o vícestupňový náhodný výběr (školy, třídy)? 300 tříd po 30 žácích nedává 3000 respondentů. Je pro takto pojatý výzkum vůbec potřebný tak velký vzorek?

Ohrožení validity

Protože respondenty budou právě děti, může dojít k nepochopení dotazníkových otázek. Děti dále nemusí být ochotné sdělovat některé informace, popřípadě neodpovídat podle pravdy.

Nevhodným kladením otázek můžeme na zkoumaný problém dokonce i upozornit.

Validita hypotéz bude omezena jednou izolovanou hodnotou (mobilním telefonem), čímž zredukujeme sociální prostor a množství možných vztahů mezi proměnnými.

Co máte na mysli posledním souvětím? Zvláště jeho první část je značně nesrozumitelná. O jakých hypotézách je řeč?

Etická rovina

Provedením výzkumu ve školách dojde k narušení normálně probíhající výuky. To může být dalším zdrojem problémů – můžeme se setkat s neochotou ke spolupráci ze strany vedení škol.

Děti nejsou plně svéprávné – rozhoduje za ně jejich zákonný zástupce. Přesto se na povolení účasti respondenta (tedy dítěte) ve výzkumu zákonných zástupců nebudeme předem ptát.

V sociometrickém testu je nutné uvedení pravého jména. To naráží na problém zachování anonymity respondentů, kterou tak nelze plně zaručit.

Jakým způsobem by měly být řešeny uvedené možné potíže?

Operacionalizace

Vlastnictví je poznatelné podle toho, že člověk může s věcí disponovat, mít ji při sobě, užívat ji.

Dimenze a indikátory:

- 1) připisovaná hodnota zkoumané věci
  - a. co bych si vzal/ a na opuštěný ostrov
  - b. co bych si koupil/ a za první výplatu

Hierarchie sociálních statusů je určena počtem přátel v rámci skupiny a mírou intenzity vyhledávaných kontaktů s dítětem (ochota sedět s ní/ s ním v lavici, v dopravním prostředku, společně se učit).

Dimenze a indikátory:

- 1) status
  - a. oblíbenost a neoblíbenost (získaná sociometrickým testem)
  - b. vliv na členy ve skupině (třídě)

Operacionalizace je značně nepřehledná a nedostatečná. Není zřetelný vztah mezi teoretickými koncepty, dimenzemi a indikátory.

Chybí časový rozvrh výzkumu i informace o způsobu prezentace a využitelnosti výzkumných zjištění.

Bibliografie

Literatura, kterou jsme vybraly, se týká převážně hodnotové orientace a mládeže jako sociologického fenoménu.

Globální děti. Lidové noviny. 20.8. 2004

Goodin, R. E. 2000. „Inkluze a exkluze“. *Sociální exkluze a nové třídy. Sociální studia 5:* 19 – 45

Havlík, R., Kořa, J. 2000. Zamyšlení nad českou sociologií výchovy, vzdělání a mládeže v 90. letech. In: *Sociologický časopis*, 1: 87 – 96

- Kolář, M. 1997. *Skrytý svět šikanování ve školách*. Praha: Portál
- Kotýnková, M. 2000. „Rozsah a průběh sociálního vyloučení v české společnosti“. *Sociální exkluze a nové třídy. Sociální studia 5*: 115 – 125
- Lukášková, M. 2004. *Sociální exkluze dětí a adolescentů (závěrečná bakalářská práce)*. Brno: FSS MU
- Manning, P. K., Truzzi, M. 1977. *Youth and sociology*. New Jersey: Prentice – Hall
- Marada, R. 2000. „ Sociální exkluze – v průsečíku myšlenkových tradic“. *Sociální exkluze a nové třídy. Sociální studia 5*: 10
- Miková, Z. 1991. Náklady na děti: hledisko času. In: *Sociologický časopis*, 2: 158 – 172
- Petrusek, M. 1969. *Sociometrie*. Praha: Svoboda
- Rabušicová, M. Rabušic, L. 2001. „České výchovné hodnoty: tradiční nebo moderní?“. *České hodnoty 1991 – 1999. Sociální studia 6*: 127 – 147
- Sak, P. 2000. *Proměny české mládeže*. Praha: Petrklíč
- Velehradský, A. 1978. *Hodnocení a hodnoty v činnosti člověka*. Brno: Rudé Právo
- Vyhlídal, J. 1996. *Hodnotová orientace žáků základních škol – porovnání městské a vesnické subpopulace (závěrečná bakalářská práce)*. Brno: FSS MU

Připomínky k bibliografii - viz můj komentář úkolu č. 2. Při hodnocení tohoto projektu jsem nekladl důraz na tuto položku vzhledem ke skutečnosti, že můj komentář se vám dostal až po odevzdání tohoto úkolu č. 3 a vy jste tak nemohli provést korekci dle mých připomínek.

CELKOVÉ ZHODNOCENÍ:

Základní slabinou vašeho projektu je ne příliš šťastně zvolené téma, respektive jeho zařazení do teoretického kontextu a konceptualizace. Nejasně formulován je i cíl výzkumu. Zřetelné jsou i problémy při operacionalizaci a volbě výzkumné strategie a technikách sběru dat. Ocenit je však nutno reflexi metodologických a etických rizik výzkumu. Strukturace a úprava textu jsou vyhovující.